

ДО
СРЕДСТВАТА ЗА
МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ

*Становище на Асоциация на индустриалния капитал в България
относно проектозакона за хората с увреждания*

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) следи внимателно публичната дискусия по въпроса за Закона за хората с увреждания. Наши представители взеха и пряко участие в дискусиите, организирани от Министерството на труда и социалната политика (МТСП), на които изложиха цялостно становище по законопроекта и многобройни коментари, възражения и корекции в текстовете.

Запознавайки се с последната версия на Закона за уврежданията, предложена за обществено обсъждане, ние констатираме, че някои от нашите възражения са взети предвид в по-голяма или в по-малка степен. За съжаление, около закона остават още много въпросителни.

На първо място ние бихме искали да отдадем заслуженото на усилията на МТСП и лично на министър Бисер Петков около работата по законопроекта. Бяха положени значителни интелектуални, организационни и дори физически усилия за по-бързото придвижване на законопроекта. Това е несъмнен факт и той трябва да бъде приветстван.

От друга страна, със съжаление трябва да констатираме, че по мнението на браншови организации и организации, членове на АИКБ с голям опит в тази област, законопроектът не води до никаква радикална промяна при ключови въпроси за финансирането.

АИКБ смята, че като цяло политиката на определяне на квоти „с цел гарантиране на заетостта на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда” (член 41 от законопроекта) е мярка, която е доказала неефективността си с течение на времето. На първо място, работодателите са „за“ назначаването на хора с увреждания, особено в сегашните условия на остър дефицит на човешки ресурси. Но проблемите с възможностите за назначаване на работа на хора с трайни увреждания съвсем не се решават с „гарантиране на квоти“. **Затова, принципно погледнато, ние сме против квотите, които само създават впечатление за грижа за хората с увреждания, но на практика предимно създават проблеми и на хората с увреждания, и на работодателите.**

Тук трябва да се прави ясна разлика между „хора с трайни увреждания“ и „с ТЕЛК решения“. При сегашното изключително незадоволително състояние на нещата, при което корупцията в и около ТЕЛК е превърната в национален спорт, квотите в най-добрия случай „решават“ проблемите на „хората с ТЕЛК решения“. Хората с трайни увреждания имат огромни трудности от друг характер, свързани на първо място с достъпността на архитектурната среда. Тези въпроси се регулират най-вече със Закона за устройство на територията, но освен да регулира на книга, законът трябва и да се прилага. А това предполага инвестиране на средства, проектиране и изграждане на сгради и тротоари по начин, който да дава възможност на хората с трайни увреждания да се придвижват и да ходят на работа.

Пак в този смисъл в Закона за хората с уврежданията и изобщо в законодателството за хората с увреждания трябва да се залагат мерки, които да подпомагат работодателите в наемането на хора с увреждания, както и да ги насърчават в тази посока. Трябва да се залагат и мерки, които да помагат на хората с увреждания да си търсят работа. Трябва да се търсят по-находчиви подходи към подпомагането на включването на хората с трайни увреждания в работния процес – примерно мерки за осигуряване на подходящ специализиран транспорт. Въвеждането на квоти, тоест на „триадата“ – задължения, контрол и санкции, е и нецелесъобразно, и по-скъпо, и по-неустойчиво решение.

АИКБ констатира, че острите ѝ възражения срещу размера на квотите, въвеждащи се с член 41 „с цел гарантиране на заетостта на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда”, са взети предвид, но само от части. Взети са предвид съображенията ни относно предприятията със 100 и повече заети. Приета е квота от 2 % от работните места, така както е предвидено в други закони за държавната администрация и както е в други напреднали държави като например Германия.

По отношение на малките предприятия, обаче, се прилага подход, който заслужава само укор, защото е в пълно противоречие с основния европейски принцип „Мисли първо за малкия”. За малките предприятия член 41, алинея (2), точки 1 и 2 гласят:

„(2) За реализиране на разпоредбата по ал. 1 работодателите се задължават да назначават работници и служители, както следва:

1. работодатели с 26 до 50 работници и служители – 1 лице с трайно увреждане;
2. работодатели с 51 до 99 работници и служители – 2 лица с трайни увреждания”.

Не е трудно да се изчисли, че за предприятие с 26 заети изискването за квота за едно лице с увреждания означава квота от 3,85 %. При предприятие с 33 заети - квотата е 3 %. За предприятия с 50 заети - квотата е точно 2 %, но за предприятията с 51 заети, където изискването е за квота от 2 души, процентно тя направо скача на 3,91 %.

Подобен подход е абсолютно нелогичен и от математическа гледна точка, и от гледна точка на икономиката и социалната политика. Фактически, вместо да се прилага общо изискване за квота от 2 процента (както е и при държавната администрация), на малките предприятия се налагат квоти, като по-голямата част от тях са значително по-

големи от 2 %. Очевидно, това е дискриминационно отношение към малките предприятия, на които се налагат по-тежки изисквания, отколкото на по-големите, като между самите малки предприятия има разлика до два пъти, що се отнася до процентния размер на квотата.

АИКБ смята, че този подход е порочен и призовава текстът да бъде коригиран още преди влизането на законопроекта в пленарната зала на Народното събрание, като се приеме обща квота от 2 % за всички предприятия с повече от 50 заети. Призоваваме квотата за предприятията с брой на работниците от 26 до 50 души да отпадне. Друг подход означава преднамерено натоварване на малките предприятия за сметка на облекчаване на по-големите.

Държим да отбележим, че искането за отпадане на квотите за предприятия с брой на работниците между 26 и 50 души има и определен психологически аспект. По начало към работниците в малките предприятия има значително по-високи изисквания към тяхната взаимозаменяемост в сравнение с работниците в големите предприятия. Обичайна практика в малките предприятия е един работник да може да работи на няколко позиции, в зависимост от ситуацията. В този смисъл и нивото на стреса в малките предприятия по този показател е обикновено по-високо.

Не би било особено етично да тласкаме хората с трайни увреждания към работа в такава среда, където повишените изисквания към взаимозаменяемостта, работата на няколко позиции и нивото на стреса не са благоприятни. Самите хора с трайни увреждания биха се чувствали дискомфортно в много от описаните ситуации.

По тази причина ние смятаме, че отпадането на квотите за предприятия с брой на работниците между 26 и 50 души би било от полза за самите хора с трайни увреждания.

Освен това потвърждаваме своето предложение, направено по време на дискусиите, проведени в МТСП, но неотразени в сегашния вариант на законопроекта, че **условията по чл. 41 следва да бъдат съгласувани с тези на чл. 315 от КТ и квотата за хората с трайни увреждания да бъде включена в квотата по чл. 315 от КТ.**

Както беше посочено, АИКБ внесе много подробно становище по целия текст на законопроекта, в което се противопоставя като цяло на опитите под благовидната форма на мерки за гарантиране на работни места за хората с трайни увреждания, да се увеличава данъчната тежест върху работодателите¹. Други организации вече отправиха сериозни и основателни критики към начина на управление на фонд „Заетост на хората с увреждания“, но нашето безпокойство е най-вече предизвикано от това, че зад

¹ Тук се имат предвид най-вече разпоредбите на член 102 и 103 от законопроекта. Чл. 102 (1) На работодател, който не е изпълнил задължението си по чл. 41, ал. 2, се налага ежесечно компенсационна вноска в размер на 30% от минималната работна заплата за страната за всяко незаето работно място за човек с трайно увреждане.

(2) Сумите, събрани по ал. 1, се внасят като приходи във фонд „Заетост на хората с увреждания“.

Чл. 103. (1) Работодател, който не изпълни задълженията си по чл. 46, ал. 5, или длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон, се наказва с глоба, съответно имуществена санкция, от 1000 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) За повторно нарушение глобата, съответно имуществената санкция, е от 1000 до 2000 лв.

(3) Нарушението е повторно, когато е извършено в срок до една година от влизането в сила на наказателното постановление.

предложения ни законодателен текст прозира намерение фонд „Заетост на хората с увреждания” да се попълва от санкциите над работодателите. Затова ние изцяло оставаме на позицията си по тези въпроси и в случай че вносителят не направи съответните корекции, ще пледираме срещу този подход и пред съответните комисии в Народното събрание.

Нямаме намерение да преразказваме още един път всички свои забележки, но ще се спрем на още един принципен въпрос. По време на обсъжданията на законопроекта АИКБ и други организации поставиха въпроса за промяна на формулата на финансирането на представителните организации на хората с увреждания. Ние предлагаме и сме убедени, че досегашното субсидиране на представителните организации на хората с увреждания трябва да се замени с финансиране на проектна основа.

По този въпрос вече беше проведена доста съдържателна дискусия и ние ще се ограничим с един довод. Субсидирането създава зависимост на представителната организация от държавата. Поне що се отнася до сферата на индустриалните отношения, има изрични изисквания на конвенция на МОТ, че представителните на национално ниво организации на работодателите и на работниците и служителите (профсъюзите) НЕ може да получават субсидии от държавата. Логиката е същата – не може хем да си партньор в социалното сътрудничество, хем да си зависим финансово от другата страна.

По тази причина ние предлагаме въз основа на горните аргументи и аналогии, да се изостави субсидирането на представителните организации на хората с увреждания и то да се замени с финансиране на проектна основа.

В заключение, като подчертава своето дълбоко уважение към положения труд от страна на всички участници в досегашната работа над законопроекта, Асоциацията на индустриалния капитал в България заявява своята готовност да продължи да защитава позициите си пред съответните комисии в Народното събрание.

УС на АИКБ